

De grote geheimen

DE GROTE GEHEIMEN

Sytse van der Veen

Manuzio

© 2023 uitgeverij Aldo Manuzio – Kampen
www.aldomanuzio.nl

Omslagontwerp: Flashworks
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 9789492600622
NUR 300

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Het grootste geheim is de mens zelf.’

Novalis

‘Hoe wilt u de dood begrijpen?
U begrijpt het leven nog niet eens.’

Confucius

‘Ik ben er geheel van overtuigd dat de ziel onvergankelijk is en dat haar werking voortduurt van eeuwigheid tot eeuwigheid. Zoals de zon die voor onze aardse ogen ’s avonds schijnt onder te gaan, maar in werkelijkheid nooit ondergaat.’

Goethe

1

Hij wilde me eerst niet binnenlaten.

Ik bonsde op zijn deur. ‘Kom op, Arthur, ik weet dat je thuis bent.’

Het bleef stil en daarom bonsde ik harder, zo hard dat een paar meisjes verderop in de smalle straat opkeken.

‘Ik heb bijna twee uur in de trein gezeten. Doe open!’

Hij duurde nog zeker een minuut voordat ik gestommel hoorde. Arthur opende de deur op een kier en keek naar me alsof ik niet zijn beste vriend maar een verkoper van energiecontracten was.

‘Lennard,’ zei hij hees. ‘Het spijt me, maar je komt niet gelegen. Ik voel me niet zo goed.’

Ik vond hem er prima uitzien. De laatste keer dat ik hem had bezocht, was zijn gezicht een stuk bleker geweest.

‘Laat me binnen. Ik moet naar de wc.’

Arthur zuchtte diep. ‘Toen ik je nog maar pas kende, was je veel minder opdringerig. Heerlijk timide zelfs.’

‘Schiet op.’

Zodra hij de deur had geopend, stormde ik hem voorbij. Ik moest echt heel nodig.

Even later stonden we samen in Arthurs rommelige woonkamer. Die leek kleiner dan hij was, doordat hij vol stond met meubels, waarvan de boekenkasten het meest opvielen. Het waren er zes en ze bedekten niet alleen de langste wand, maar stonden deels ook voor het grote raam, dat uitzicht diende te

bieden op de straat. Het was het enige raam, en daardoor was het ondanks het zonnige weer behoorlijk donker in de kamer. Ik had hem eerder gezegd dat hij die kasten daar weg moest halen, niet alleen omdat ze duisternis veroorzaakten, ook omdat ze foeilelijk waren, maar Arthur had niet naar me geluisterd.

Arthur luisterde zelden naar me.

Hij wees op een van de drie nogal ouderwetse stoelen, die dicht bij elkaar stonden, niet ver van een smalle tafel waarop een leeg bord en een glas waren neergezet.

‘Ik heb dorst,’ zei ik.

Mijn vriend keek misprijzend.

‘Niet gek toch, na zo’n reis?’

‘Je bent weinig gewend.’

Daar reageerde ik niet op. Het was waar dat ik niet bekend stond als kilometervreter. Ik was opgegroeid in een landelijk, saai dorp en daarna slechts één keer verhuisd, naar Utrecht, omdat ik ging studeren. Hoewel ik die studie niet had voltooid, was ik in de stad blijven hangen en ik verliet die zelden. Maar Arthur was ook niet bepaald een globetrotter. Hij had zijn studie psychologie wel voltooid, hoewel hij die tijdelijk had moeten onderbreken vanwege een geestelijke instorting. Nadat hij daar min of meer van was hersteld, was het hem, tot verbazing van heel wat mensen waaronder ik, niet alleen gelukt om hem weer op te pakken, hij slaagde er zelfs in om zich daarna te specialiseren. Na een aantal omzwervingen lukte het hem cum laude af te studeren in de neuropsychologie. Daarna had hij allerlei aanbiedingen gekregen, van instituten in Engeland, Zweden en zelfs de VS. Hij had gekozen voor Groningen.

‘Wat wil je drinken?’ vroeg hij. Zijn koelkast bleek niet veel te bieden te hebben, maar daar was ik al vanuit gegaan. Terwijl hij naar zijn keukentje liep, keek ik om me heen. Niet alleen boeken in de kasten, ook in stapeltjes op de grond en op het kleine bureau in een hoek, waarboven een schilderij met de afbeelding van een oude man met een lange baard hing. Behalve dikke

romans zag ik op dat bureau ook een stapel schriften. Het waren er tientallen. Zijn dagboeken, wist ik. Zou hij die nog steeds bijhouden?

Arthur keerde terug en reikte me een biertje aan. Alcoholvrij, zag ik aan het etiket.

‘Neem je zelf niets?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Zoals ik al zei voel ik me niet lekker: hoofdpijn, een beetje misselijk.’

‘Je ziet er gezond uit.’

‘Ach, die kloof tussen wat we zien en de werkelijkheid. Onder het plaveisel het moeras.’

‘Er is niets met je aan de hand hè?’

Hij keek me even zwijgend aan en zei daarna, nogal klaaglijk: ‘Je bent niet de Lennard van vroeger.’

‘Dat klopt. Jij hebt me veranderd.’

‘Grapjas.’

‘Ten goede veranderd.’

Het was de waarheid. Ik kende Arthur een aantal jaren, vanuit het begin van mijn studietijd, en onze vriendschap had heel veel invloed gehad op wie ik was geworden. Meer dan mijn ouders, meer dan wie dan ook. Hij was bepalend geweest voor de belangrijkste keuze die ik ooit had gemaakt. Zou ik zonder hem hebben durven stoppen met mijn psychologieopleiding, om me op mijn grote passie te richten? Zou ik zonder hem ook maar één boek hebben geschreven?

Die gedachte stemde me zo mild dat ik zijn ongastvrije gedrag voor lief nam.

‘Er is niets met je aan de hand hè?’ herhaalde ik. ‘Waarom doe je zo raar?’

‘Mea culpa,’ zei Arthur en hij stak zijn beide armen omhoog. ‘Er zijn weinig mensen die me doorzien, maar jij bent er daar een van. Je hebt gelijk. Ik voel me kiplekker, maar ik heb geen zin om met je te praten.’

‘Wat?’

‘Je hoort het. Ik wil niet met je in gesprek, en voordat je je op je hart getrapt voelt, dat ligt niet aan jou persoonlijk, maar aan wat je me wilt gaan vragen.’

‘Wat?’ Ik deed geen moeite de verbazing uit mijn stem te weren.

‘Ja, doe maar schijnheilig.’ Arthurs stem kreeg van het ene op het andere moment iets beschuldigends. ‘Als jij mij al een beetje kunt doorzien, al is het een heel klein beetje, hoe goed denk je dat ik jou dan wel niet kan doorgronden? Ik ben hersenwetenschapper, beste jongen, het kost me niet de minste moeite om de inhoud van je schamele brein te toetsen en je gedachten te lezen.’

‘Ha, ha, ha,’ zei ik langzaam.

‘Niks ha, ha, ha. Ik meen het. Je bent hier met een reden. Om preciezer te zijn: om me informatie te ontfutselen.’

Ik zweeg, iets wat hij opvatte als een bevestiging. ‘Geef het maar toe. Je wilt over Cathy praten.’

Het noemen van haar naam, maar meer nog de toon waarop hij die uitsprak, zorgde ervoor dat ik iets kouds door mijn bloed voelde trekken.

‘Ontken het niet.’

Ik ontkende het niet. Ik wilde mijn verbazing graag verbergen, maar had niet het gevoel dat dat lukte. Cathy was een gemeenschappelijke vriendin, met de nadruk op ‘was’. Ze was dood. Jaren geleden om het leven gebracht door een schizofrene man.

En ja: ik was gekomen om het over haar te hebben.

‘Omdat je mijn woorden over gedachtenlezen vast niet gelooft, ken je me nu ongetwijfeld profetische gaven toe.’

Arthur lachte kort en hard. ‘Maar ik zal je uit de droom helpen. Dit is niets dan deductie.’

Terwijl ik hem zwijgend aankeek, zag ik er ongetwijfeld dom uit.

‘Ik zal je helpen.’ Hij klonk nu als een leraar die voor de derde keer een niet al te moeilijke som ging uitleggen. ‘Ga eens terug

in je herinnering. Een paar weken maar. Toen ben je geïnterviewd.'

Dat was waar, maar dat kon hij niet weten. Als schrijver van inmiddels vier romans verlangde ik ernaar om benaderd te worden door gerenommeerde journalisten van de Volkskrant, NRC of Trouw, maar helaas hadden die me nog altijd niet opgemerkt. Ik was dan ook blij geweest met het gesprek met een vriendelijke dame van een regionaal dagblad, die me op het spoor was gekomen doordat een van mijn boeken was besproken op haar leeskring.

'Best een aardig interview,' ging Arthur verder. Niet echt goed, maar dat viel ook niet te verwachten. Jij bent nu eenmaal geen man die de wereld zal gaan opschrikken met opzienbarende gedachten. Dat hoeft ook niet. Sommige mensen zijn op de wereld om anderen te laten schitteren. Zonder Watson geen Holmes.'

'Waar ben je dat interview tegengekomen?'

'Ik lees alle regionale en plaatselijke sufferdjes. Wist je dat niet?'

'Je volgt mijn gangen op internet.'

Weer lachte hij. 'Natuurlijk.'

'Waarom?'

'Een vriend hou je in de gaten, dat moet,' zei hij, waarop hij met een citaat van Augustinus op de proppen kwam: 'Een vriend is iemand die alles van je weet en toch van je houdt.'

Hij lachte nog harder.

'Mafketel,' mopperde ik. Hij volgde me, was geïnteresseerd in mijn leven. Die gedachte irriteerde me, maar deed me tegelijkertijd ook goed.

'Toen de interviewster, mevrouw Claudia Dalman, als ik het goed heb onthouden, je vroeg of je al ideeën had voor een nieuwe roman, had je kunnen zwijgen. Maar daar heb je niet voor gekozen. Je had alleen 'ja', kunnen zeggen, maar ook die zelfbeheersing wist je niet op te brengen, nee, je legde je hart voor haar open. Kwam dat omdat je tegenover een dame zat? Ja, dat was het natuurlijk. Ik ken jou zo goed, Lennard. Als jij met

vrouwen praat, raak je altijd een beetje in de war. Binnen de kortste keren ben je diep van ze onder de indruk en dan hebben ze je te pakken. Zo eigenaardig. Ze kunnen alle informatie uit je trekken die ze maar hebben willen, en daar hoeven ze niet eens veel van hun charmes voor te gebruiken, hun aanwezigheid is al genoeg om jou uit balans te brengen. Wat is dat toch?’

‘Wat een onzin!’

‘Je weet dat ik gelijk heb.’

‘Claudia is minstens vijftig.’

‘Claudia, toe maar: alleen haar voornaam. Dat verradt veel. Heb je na dat interview contact met haar gehouden?’

Toen ik zweeg, priemde hij met de wijsvinger van zijn enorme rechterhand in mijn richting. ‘Ja, hè. Ik had het kunnen weten. Af en toe bellen jullie elkaar, misschien drinken jullie zo nu en dan zelfs ergens een kop koffie. Geen wijn, schat ik in. Maar... we dwalen af. Jij bekende Claudia je diepste zielenroerselen. Je vertelde haar over je jeugd en over je studentenleven, en over mij? Je hebt het toch ook over mij gehad?’

Hij sprak steeds sneller. ‘Je hoeft me niets te vertellen. Natuurlijk heb je het over mij gehad. En dat is prima, dat is zelfs mooi, ik stel het op prijs als er over mij wordt gesproken, zelfs met regiojournalisten, maar het is niet mooi dat je over Cathy hebt gesproken, dat je die lieve Claudia hebt verteld dat Cathy heel belangrijk voor je was en dat je over haar wilt schrijven. Dat had je niet moeten doen.’

‘Waarom niet?’

‘Om een aantal redenen, maar vooral omdat je het niet kunt waarmaken.’

‘Wat kan ik niet waarmaken?’

Arthur richtte zijn blik op een plek boven me.

‘Het is waar, je hebt van haar gehouden, op jouw manier,’ zei hij veel rustiger. ‘Zoals ik van haar heb gehouden, op mijn manier. Maar er is een groot verschil. Ik heb haar gekend, voor zover Cathy te kennen was. Jij niet.’